

DIŞ POLİTİKA ANALİZİNDE GELENEKSEL REALİST TEORİYİ SORGULAYAN YAKLAŞIMLARIN ORTAYA ÇIKIŞI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Araştırma Makalesi / Research Article

Yalçın, R. (2021). Dış Politika Analizinde Geleneksel Realist Teoriyi Sorgulayan Yaklaşımların Ortaya Çıkışı Üzerine Bir İnceleme. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 878-893.

Geliş Tarihi: 11.02.2021
Kabul Tarihi: 07.06.2021
E-ISSN: 2149-3871

Dr. Öğr. Üyesi Resul YALÇIN
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
resul.yalcin@asbu.edu.tr
ORCID No: 0000-0003-2580-0226

ÖZ

Dış Politika (DP), en genel anlamıyla farklı aktörlerin, özellikle de devletlerin, uluslararası sistem içerisinde birbirleriyle olan etkileşimleri ve takındıkları tavırların tümü olarak tanımlanabilir. Dış Politikanın gelişimi ulusal sınırlar içerisinde gelişen düşüncelerden, başka devletlerin politikalarından, tavırlarından veya belirli jeopolitik amaçları gütmeye planlarından etkilenir. Dış Politika Analizi (DPA) de en genel anlamıyla bu farklı aktörlerin, özellikle de devletlerin, dinamik uluslararası sistem içerisinde birbirleriyle kurdukları ilişkileri ve bu ilişkilerin uygulamalarını inceler. DPA disiplininin gelişim süreci içerisinde doğan her yeni yaklaşım farklı bir bakış açısına sahiptir. Bu yüzden dış politika, Uluslararası İlişkiler disiplininin neredeyse bütün ana yaklaşımları için olduğu kadar, disiplinler arası bir inceleme gerektirmektedir. DPA disiplinin merkezinde, karar vermeyi, bireysel karar vericileri, dış politikayı ve alınan kararların çıktılarını etkileyen süreç ve koşulların incelenmesi yer alır. Karar verme yaklaşımı dış politika davranışına değil, karara odaklanır. Bu nedenle, DPA doğal olarak yalnızca devletin resmi karar alma mekanizmasına dâhil olan aktörleri değil, aynı zamanda devletin dış politikası üzerinde etkisi olan ulus-altı ve ulus-ötesi unsurları da inceleme konusu yapar.

Bu çalışma merkezine “Günümüze dek gelen süreç içerisinde Dış Politika Analizine yönelik ne tür yaklaşımlar gelişti ve gelişen bu farklı yaklaşımların özelden Dış Politika Analizine, genelde ise Uluslararası İlişkiler disiplinine katkıları nelerdir?” sorusunu almaktadır. Bu çalışma, merkezine aldığı sorunsal açıklamaya çalışırken bu yaklaşımların ortaya çıkışını zorunlu kılan faktörlerin genel bir betimlemesini yaparak dış politikanın nasıl bir yaklaşımla daha iyi analiz edilebileceği tartışmalarına da değinerek DPA alanının temel eksikliğinin ne olduğunu belirterek bitirecek.

Anahtar kelimeler: *Devlet; Dış Politika; Uluslararası İlişkiler; İdealizm; Realizm; çoğulculuk.*

A STUDY ON THE EMERGENCE OF THE APPROACHES QUESTIONING THE TRADITIONAL REALIST THEORY OF FOREIGN POLICY ANALYSIS

ABSTRACT

Foreign policy, in the most general sense, can be defined as the conduct and practice of relations between different actors, principally states in international system. The Foreign Policy Analysis (FPA) however, is the study of the activities and interactions between different actors, chiefly states, in global system. The field of FPA emerged as a direct result of general dissatisfaction and reactions arising precisely from the evident inability of realism to produce credible statements about foreign policy outcomes. Subsequently, the field developed naturally as a reaction to hegemony of realism in the discipline and to its mainly state-centric explanations of state, state's bilateral relations or its interactions through multilateral institutions. The Foreign Policy Analysis focuses on the foreign policy processes instead of foreign policy outcomes. As it is the case for almost all the essential approaches of the International Relations discipline, foreign policy too indicates an interdisciplinary study of the subject. This paper, thus touches upon the fundamental studies of foreign policy analysts in the 1950s and 1960s and other arguments that have been put forward against the realist views and the unquestionable superiority of realism in the discipline of international relations. The paper attentively

examines the emergence of Foreign Policy Analysis Approaches. Within these perspectives this study attempts to answer the following central questions: What kind of approaches have emerged in the development process of the FPA that has come to date? what are the main contributions of these various approaches to FPA in particular and to the discipline of International Relations in general?

Key Words: *State; Foreign Policy; International Relations; Idealizm; Realizm; Pluralizm.*

1. GİRİŞ

Dış politika analizi, siyasi aktörlerin nasıl politik kararlar aldıklarını ve diğer yabancı hükümet ve hükümet dışı kuruluşlarla nasıl ilişki kurduklarını daha iyi anlamamızı sağlar. Dış politika, karar verme sürecini etkilemek için çok sayıda aktörün hem devlet içinde hem dışındaki yapılar içinde faaliyet gösterdikleri karmaşık bir alandır. Bu alandaki dinamikleri aydınlatacak, devletlerin dış politikalarını, uluslararası ilişkilerini ve diplomatik çabalarını nasıl yürüttüklerini açıklamaya yardımcı olacak analitik süreç modellerine sahip olmak son derece faydalıdır. En genel anlamıyla devletlerin dinamik uluslararası sistem içerisinde diğer devletlere karşı davranış ve etkileşimleri olarak tanımlanabilecek olan dış politika, yalnızca bir yaklaşımın sınırları içerisine sıkıştırılabilecek bir alan değildir (Tayfur, 1994: 113-118). Dış politika analizinde en yaygın üç ana yaklaşım vardır. Bunlar, rasyonel aktör modeli, bürokratik politika modeli ve örgütsel süreç modelidir. Bunlar Graham Allison tarafından geliştirilmiş ve ana hatlarını *The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis* adlı kitabında özetlemiştir. Ayrıca bu kitapta ana hatlarıyla anlatılan diğer iki yaklaşım ise; kurumlar arası politika modeli ve politik süreç modelidir. Bir uluslararası ilişkiler uzmanının dış politikayı bir bütün olarak etkili bir şekilde analiz edebilmesi için bu yaklaşımların her birinin göreceli olarak, güçlü ve zayıf yönlerinin olduğunu bilmesi ve buradan hareketle her yaklaşımın diğerlerinin yetersizliklerini giderme potansiyeline sahip olduğunu kavraması gerekir.

Dış Politika Analizi alanının ortaya çıkmasında birbirine benzer iki gelişme etkili olmuştur. Bunlardan birincisi temelde realizmin disiplindeki hegemonyasına, devletin diğer devletler ile olan gerek ikili ilişkilerini, gerekse Birleşmiş Milletler gibi çok taraflı kurumlar aracılığı ile olan bütün etkileşimlerine devlet merkezli yorumlar getirmesine karşılık doğan memnuniyetsizliklerdir. İkincisi realizmin dış politika çıktılarında inandırıcı açıklamalar üretme yeteneğini gösterememesinden doğan genel memnuniyetsizlikler olarak ifade etmek mümkündür. Dolayısıyla Dış Politika Analizi alanının temelde bunlara karşılık bir tepki olarak ortaya çıktığı, söylenebilir (Alden & Aran, 2017: 1-5).

Bu çalışma böylelikle, realist paradigmanın devleti üniter ve rasyonel aktör olarak görmesini ve devletin dış politikasını analiz etmek için onun yapısının ayrı bileşenlerinin (ya yürütme ya da yasama organının) rolünü analiz etmeyi gereksiz görmesinin sebeplerini irdeleyerek geleneksel realist düşüncedeki kilit kavram(lar)ı açıklamaya çalışacak. Çok tartışmalı bir terim olmasına rağmen, ulusal çıkar kavramı ile dış politika karar vericilerinin üzerinde yoğunlaştıkları devletin tavır ve davranışlarını yorumlamak isteyen realist bilim insanları için temelde neyin referans noktası olması gerektiği ve neyin amaçlandığı açıklanacaktır. Realistlerin, uluslararası sistemin yapısını nasıl ifade ettikleri, onlara göre dış politikanın yorumlanmasında en önemli rehberin ne olduğu ve bir devletin başarılı bir dış politikayı sürdürme yeteneğinin ana parametreleri ifade edilmeye çalışılacaktır. Bu çalışma, Dış Politika Analizi bilim insanlarının 1950 ve 1960'lardaki temel çalışmalarında öne sürülen, realist görüşlere ve o dönemde realizmin uluslararası ilişkiler alanındaki tartışılmaz üstünlüğüne karşı gelişen tezleri irdeleyecektir. Bu çerçevede, Dış Politika Analizi disiplininin geleneksel realist dış politika yaklaşımını sorgulayan başlıca *davranışçılık ve akılcılık, bürokratik siyaset, içyapılar ve çoğulculuk* gibi yaklaşımları inceleyerek Uluslararası İlişkiler disiplininin gelişim süreci çalışmalarına katkıda bulunacaktır.

Geleneksel Uluslararası İlişkiler teorilerinin ilk kuşağını oluşturan idealizm ve realizm, 'yapıya' (*Structure*) değil, daha çok 'yapana' (*agent*) odaklandığı için 'bireyci kuramlar' kategorisi içerisinde ele alınmaktadır. (Ereker, 2013: 45-47; Aydın, 2004: 38-39; Singer, 1961: 77-92) Bu yaklaşımlara göre 'yapan', insan doğasından çıkarsanan bir varsayımla, kendisine rasyonel olma

özelliği yüklenen devlettir. İdealistler, esasen on dokuzuncu yüzyıl liberalizminin insan doğasıyla ilgili fikirlerini benimsemiştir. Bu bağlamda insan doğasının temelde ‘olumlu’ ve ‘işbirliğine yatkın olduğu’ sonucuna varmışlardır. İdealizmin temelindeki en önemli varsayımlardan birisi insanların rasyonel olduğudur. İdealistlere göre, insanların kötü tavırlarının ya da daha doğrudan savaşların sebebi, karşılıklı yanlış anlama ve siyasal süreçlerdeki sağlıksız yönlendirilmiş zihniyetlerdir. Bu durumda idealistlere göre, savaşları önlemenin yolu uluslararası toplumda demokrasiyi ve barışı tesis edecek kurum ve mekanizmaların geliştirilmesidir. Bu bağlamda, uluslararası kurumsallaşma yoluyla barışın sağlanacağı ve sürdürülebileceği akılcı bir uluslararası ortam yaratma gayreti, idealizmin dış politikayı açıklama biçimi haline gelmiştir (Aydın, 2004: 38-39; Tayfur, 1994: 113; Ereker, 2013: 47).

İdealistler, her ne kadar klasik liberalizmin ana varsayımlarından yola çıkmışlarsa da, hepsi uluslararası ilişkileri, insan toplumunun ilişkileri olarak değerlendirmemişler. Bunlar daha çok Uluslararası İlişkileri ulus devletlerin toplamından oluşan bir sistem olarak görmeyi tercih etmişler. Bu bağlamda, 19. yüzyıl liberalizmi rasyonelliği insana yüklemiş, 20. yüzyıl idealist Uluslararası İlişkiler yaklaşımları da genelde rasyonel olma özelliğini devlete yüklemiştir. O yüzden devlete yaparlık sağlayan unsur; ‘rasyonellik’ olmuştur. Dolayısıyla uluslararası ilişkilerin idealist teorisi uluslararası ilişkileri ve dış politikayı ‘yapana’ odaklanarak analiz etmiştir (Ereker, 47-49). Böylece, idealist kuramda yapıyı oluşturan uluslararası sisteme ulus-devletlerin toplamı ya da insan toplumunun bir grubu ötesinde bir anlam yüklenmemiştir.

Uluslararası kurumsallaşma, uluslararası sistemde rasyonel ulus devletlerin kendi çıktılarının sonucunu oluşturacak bir durum olarak değerlendirilmiştir. Yapana odaklı bir yaklaşım olmasına karşın, idealizmin yaparı açıklayıcı bir çerçevesi olmamıştır. İdealizm yaklaşımı, insanı dolayısıyla da devletin rasyonel bir yapıda olduğunu varsaymaktadır. Bu varsayımdan hareketle, devletleri rasyonellikten uzaklaştıran etkilerin mevcut olmadığı durumlarda, bütün ‘yapanların’ benzer ‘rasyonel davranışları’ ortaya koyacaklarını varsaymaktadır. Bu yüzden, İdealizm, ‘yapanları’ farklılaştıran ve bu farklılıklara bağlı olarak yaparı açıklamaya çalışan bir çerçeveden yoksun kalmıştır.

İdealizmde devlete yüklenen ‘yapanlık’, klasik realizmde bu rasyonelliğin yanında inanç, istek ve niyet gibi diğer insani özelliklerin de devlete yüklenmesiyle daha da perçinleşmiştir. Devlete insani özelliklerin yüklenerek ‘yapanlığının’ sağlanması çabası, devletlerin insanlar gibi güç çerçevesinde tanımlanan çıkarları peşinde koştukları görüşüyle okumak mümkündür (Morgenthau, 1948: 4-12; Aydın, 2004: 39). Bununla birlikte kişileştirmeye bağlantılı olarak, klasik realizmin en güçlü yönlerinden birisini oluşturan devletlerin bütüncül aktörler oldukları fikri önem arz etmektedir. Bütüncül aktör olma varsayımına göre devletlerin kendi içindeki farklılıkları dış dünyaya karşı tek bir ağızdan konuşmasına imkân sağlayacak şekilde çözümlenmeleri ve dünyaya karşı bütünlük tek bir birim halinde kabul edilmeleri sonucunu doğurur (Walker, 2011: 21-39; Aydın, 2004: 40-45).

Bu anlamda klasik realizme göre, devletler de insanlar gibi rasyonel ve bütüncül olduklarından, dış politika her devlet için aynı olan ulusal çıkarlarla yönlendirilen devlet eylemlerinin etkileşimleriyle belirlenmektedir (Walker, 2011: 39-43). Ancak, dış politikayı açıklayıcı tek ve en önemli analiz aracının ulusal çıkar ve davranışlar olduğu realist teoride, ulusal çıkarların nereden geldiği konusunda tatmin edici bir açıklama da yoktur. Realizmin bütüncül aktör varsayımını en iyi şekilde açıklayan bu modele göre, devletlerin dış politika davranışlarının belirleyicilerinin kendi iç çevrelerinde meydana gelen olaylar değil, birbirleri arasındaki etkileşimlerin sonucunda oluştuğudur.

2. REALİZM

Dış Politika Analizi (DPA) alanı, aslında, realizmin disiplindeki hegemonyasına, onun devleti ve devletin diğer devletler ile olan etkileşimlerini, gerek ikili ilişkilerde ve gerekse Birleşmiş Milletler gibi çok taraflı kurumlar aracılığı ile olan tüm ilişkilere ve etkileşimlere devlet merkezli

açıklama ve betimlemeler getirmesine tepki olarak ortaya çıkmıştır. DPA, ayrıca, realizmin dış politika çıktılarına dair inandırıcı açıklamalar yapma yeteneği gösteremiyor olmasından meydana gelen genel memnuniyetsizliğe karşı ortaya çıkan tepkileri de içermektedir (Alden and Aran, 2017: 3-6; Alden and Aran, 2012: 1-6). Realist paradigma devleti üniter ve rasyonel bir aktör olarak görmektedir. Bu açıdan devletin dış politikasını analiz etmek için devletin ayrı bileşenlerinin (yürütme ya da yasama organının) rolünü analiz etmeyi gereksiz görmektedir. Bunun nedeni ise, geleneksel realist düşüncedeki kilit kavramın, bu bağlamda ‘ulusal çıkar’ olmasıdır. Çok tartışmalı bir terim olmasına rağmen, ‘ulusal çıkar’, dış politika karar vericilerinin üzerinde yoğunlaştıkları devletin tavır ve davranışlarını yorumlamak isteyen realist bilim insanları için esas referans noktası olmaya devam etmektedir.

Hans Morgenthau, ‘ulusal çıkar’ kavramını ‘güç’ terimi ile eşanlamlı olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, hem bir devletin dış politikasının uygun nesnesi hem de amaçlarına ulaşmak için devletin kapasitesinin en iyi ölçüsü olduğunu öne sürmektedir (Morgenthau, 1948; Snyder, Bruck and Sapin, 1962: 136-60). Realistlere göre, ulusal çıkarları neyin oluşturduğu, nasıl belirlendiği ve nihayetinde uygulandığı, devletlerin uluslararası ilişkilerde izledikleri politikaları ve verdikleri tepkileri anlamak açısından çok önemlidir. Realistler, uluslararası sistemin karakterinin, temelde anarşik olmasının dış politikanın yorumlanmasında en önemli rehber olduğunu ileri sürmektedirler. Güvenlik arayışları ve maddi kazançlarını artırma çabaları, devletleri birbirleriyle rekabet halinde tutar ve bir dizi seçici bireysel çıkara dayalı stratejik işbirliği alanlarını kısıtlamaktadır. Böyle bir ortamda, gücün merkezliliği, özellikle de askeri güç olarak tezahür eden bu faktör, bir devletin başarılı bir dış politikayı sürdürme yeteneğinin ana belirleyicisidir. Devletin coğrafi konumu, maddi kaynakları ve demografik yapısı bu denklemin diğer bileşenleridir.

Realistler, tüm devletlerin dış politikalarının bu temel parametrelere uyduğuna ve bilim insanlarının her şeyden önce, dış politika kararlarının sonuçlarını anlayabilmek için uluslararası sistemin yapısının etkilerini ve daha sonra da devletlerin göreceli gücünü araştırmaları gerektiğine inanmaktadır. Realistlere göre ulusal çıkarların hesaplanması çok açıktır. Ulusal çıkarlara, devletlerin maddi koşullarının dikkatli bir şekilde analiz edilmesi ve devletlerin karşı karşıya oldukları belirli dış politika ikilemlerinin özellikleri üzerine yapılan rasyonel bir çalışma ile ulaşılır.

Geleneksel Uluslararası İlişkiler disiplini çevrelerinde uluslararası olayların basit bir şekilde işlenmesinden rahatsız olan, Richard Snyder gibi bazı bilim insanları, 1960’larda bu sistemsel oryantasyonun ötesine geçip dış politikada karar verme sürecinin “kara kutusunu” (*the black box*) açma çağrısı yapmışlardır. Bu bağlamda, Snyder, Rosenau ve diğerleri, öncelikle devletler arasındaki etkileşimleri değerlendirmek için realizme karşı normatif bir eleştiri üretmekten ziyade ortaya daha gelişmiş bir metodolojik yaklaşım koymak istemişlerdir (Snyder et al, 1962: 170-77; Rosenau in Farrell, 1966: 27-94); Rosenau, 1984: 245-305; Light, in Groom and Light, 1994: 93-108; Neack, Hey and Haney, 1995: 5-8). Bu bilim insanları Dış Politika Analizi alanını oluştururken, Uluslararası İlişkilerdeki devlet merkezliyeti gibi realistlerin ana ilkelerini kabul etmiş olduklarını belirtmek gerekmektedir. Karşı çıktıkları konu sadece realistlerin o güne kadarki olayları analiz etme ve betimleme şekilleridir. Bu araştırmacıların yeni bir metodolojik çalışma çağrısı, aynı zamanda, dış politika ile Uluslararası İlişkiler disiplini arasındaki ilişki hakkında bilgi ve anlayışın gelişmesine katkıda bulunacak bir dizi sorgulama zincirini de harekete geçirmiştir (Alden & Aran, 2017: 3-5).

3. DAVRANIŞÇILIK VE AKILCILIK

Dış Politika Analizi bilim insanları 1950 ve 1960'lardaki temel çalışmalara, realist görüşlere ve o dönemde realizmin uluslararası ilişkiler alanındaki tartışılmaz üstünlüğüne karşın tezler geliştirmişlerdir. Davranışsalcılar, dış politika kararlarının çıktılarını incelemek yerine, dış politika karar alma sürecini anlamaya çalışmayı hedeflemişlerdir. Özellikle, Robert Jervis, Harold Sprout ve Margaret Sprout gibi araştırmacılar, bireysel karar vericilerin rollerine ve dış politika tercihlerine eşlik eden diğer etkileri araştırmayı hedeflemişlerdir. Davranışsalcılar, karar vericilerin üzerine ışık tutarak dış politika karar verme süreçlerine katkısı olan insan edimi (*human agency*) çalışmalarına doğrudan bağlı olan kilit değişkenlerin dış politika çözümlerinde aydınlatıcı olduklarına inanmaktadır.

İnsanların akıllarına (*minds of men*) odaklanan bu davranışsalci yaklaşım, politika bilimlerinde karar alma konusunda çalışan bilim insanlarının karar verme süreç ve çıktılarını anlamak için bir dizi sabit (*fixed*) kuralları uygulama isteklerinin gittikçe önem kazandığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. Rasyonel seçim teorisi olarak ortaya çıkan bu metodolojik çalışma, başka şeylerin yanı sıra, devleti birleşik bir karar verme organı olarak ele almaktadır. Bunun yanı sıra kişisel çıkar arayışlarının bütün karar vericileri kapsadığını ve yönlendirdiğini savunmaktadır. Rasyonel seçim yaklaşımı, realizmin temel fikirlerinden bazılarını sıkı sıkıya bağlı olduğundan, rasyonalizm ve gerçekçiliğin uluslararası siyaset dünyasını değerlendirmelerinde ortak paydalar bulmaları nispeten kolay olmuştur.

Dış Politika Analizinde bireysel karar vericilere yapılan vurgu, dış politika seçiminin açıklayıcı bir kaynağı olarak psikolojik ve bilişsel faktörlere odaklanılmasını vurgulamıştır. Örneğin, Jervis, bir liderin psikolojik eğiliminin, karar vericilere sunulan mevcut bilgi hacminin dayattığı bilişsel sınırlar ve ikinci en iyi politika seçeneklerinin seçilmesi eğilimleri gibi faktörlerin tümünün, hatalı dış politika sonuçlarının oluşmasına sebep olabileceğini ileri sürmektedir (Jervis, 1968: 454-79; Jervis 1976). Kenneth Boulding ‘imaj’ olarak nitelendirdiği, karar vericilerin sahip oldukları inançlar, önyargılar ve klişeler kümesinin dış politika kararlarının şekillenmesinde en önemli rolleri oynayan faktörler olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak örneğin, *Groupthink* ve diğer araştırmacılar karar verme sürecinin bizzat grup içindeki dinamiklerin kaprisli davranışlarına bağlı olduğunu, krizlerin getirdiği sınırlamaların da dış politika seçeneklerinde daha fazla saptırmalara yol açtığına işaret etmektedir (Boulding, 1956; Janis, 1982; Janis & Mann, 1977).

En yaygın ve belki de en etkili dış politika analizi yaklaşımı, rasyonel aktör modelidir. Bu yaklaşım, dış politikadaki ana aktörün devlet değerlerini ve algılanan faydaları en üst düzeye çıkaran, bilgiye dayalı, bütün seçenekleri göz önünde bulunduran hesaplanmış en iyi kararlar vermesine güvenilebilecek rasyonel bir birey olduğunu varsaymaktadır. Rasyonel aktör yaklaşımı, analiz birimi olarak bireysel devlet düzeyinde uluslar ve hükümetler arasındaki davranış etkileşimlerini alır. Bu yaklaşım politika yapıcılarının en iyi şekilde karar vermeleri için eksiksiz bilginin mevcut olduğunu ve bu durumda zaman içinde atılacak adımların hem tutarlı hem de istikrarlı olacağını varsayar. Rasyonel aktör yaklaşımı karar verme sürecinde dört ana adımdan bahseder. Bunlardan birincisi sorunu belirlemek, ikincisi istenen sonuçları tanımlamak, üçüncüsü potansiyel politika seçimlerinin sonuçlarını değerlendirmek ve son olarak da, faydalı sonuçları en üst düzeye çıkarmak için en rasyonel kararı vermek.

Rasyonel aktör yaklaşımı, bir dış politika eyleminin arkasındaki hedefleri ve niyetleri anlamak için yararlı olabilir. Ancak bu yaklaşımın eleştirmenleri, mutlak bilginin mevcut olmadığı durumların yanı sıra nispeten sübjektif rasyonellik kavramını ya da rasyonel karar vermeyi engelleyebilecek faktörleri hesaba katmadığına inanmaktadır. Herbert Simon karar vericilerin saf rasyonaliteye ulaşamadıklarını, ancak belirli bir politika ikilemiyle karşı karşıya kaldıklarında kendilerinin “*prosedürel*” rasyonalite doğrultusunda hareket ettiklerini öne sürüyor. Dış politika yapıcıları, bu nedenle, Simon'un “sınırlı rasyonalite” (*bounded rationality*) olarak adlandırdığı yapılar içinde hareket ederler (Herbert Simon in Hill, 2003). Yani kısmi bilgi ve kararlara getirilen diğer sınırlamalar bağlamında rasyonel bir şekilde hareket ederler. Sınırlı rasyonalite bilginin tam olması veya asimetric bilgi olması durumunda gözlemlenen rasyonel insan davranışları şeklinde tasvir edilen davranışlar yerine, tam bir bilgi sahibi olmadıkları durumlarda bireylerin (karar vericilerin) sınırlı rasyonel bir biçimde hareket ettiklerini öne sürer (Bendor, 2012; Jones, 2003: 395-412). Sınırlı rasyonaliteye göre karar vericiler, karar verirken mümkün olan her türlü eylem planını düşünmezler. Bu nedenle “*en iyi*” duruma getirme veya “*en iyi*” seçeneği seçmek yerine, genellikle bazı minimum ölçütleri karşılayan “*yeterince iyi*” bir seçenek veya tatmin edici bir çözüm bulana kadar mesele üzerinde çalışırlar (Tayfur, 2005: 74-75; Goldstein & Pevehouse, 2014: 128-31; Güleç, 2018:90-91). Dolayısıyla, rasyonel aktör modeli bireylerin kararlarını verirken, olası tüm seçenekler arasında amaçlarını maksimum seviyede gerçekleştirecek “*en iyi*” seçeneği bulmaya çalışmadıklarını, fakat amaçlarının gerçekleşmesi ve çıkarlarının karşılanması yönünde yeterli gördükleri ilk seçenekle karşılaştıklarında, kararlarını bu seçenek üzerinden vermekle yetindikleri vurgulanır.

Dış Politika Analizi araştırmacılarının bütün bu çalışmaları, realist kuramın ve yeni ortaya çıkan akılcı/rasyonel görüşün dış politikaya ilişkin birçok kilit bulgularının çoğunun kapsamlı bir eleştirisi olarak sonuçlanmıştır. Siyaset bilimi, rasyonel seçim (*rational choice*) teorisinin ayrıntılarına girip detaylandırmayı sürdürürken, akılcı gelenek içinde çalışan Dış Politika Analizi araştırmacıları da kendi bulgularını psikoloji ve bilişselliğin (*cognition*) dış politika karar verme süreci üzerindeki etkileri ile uzlaştırmak için az da olsa rasyonel karar verme kuramıyla açıklayacak bir yol bulmaya çalışmışlar. (Allison and Halperin, 1972: 40-44; Jensen, 1982: 199-231; White, in Clarke and White, 1990: 1-22; Smith, in Clarke and White, 1990: 109-130). Bu çaba, dış politika yapımının realistler tarafından tasvir edildiğinden çok daha az düzenli, az tutarlı ve az rasyonel bir süreç olarak nitelendirilmektedir. Bunun sebebi psikolojinin rasyonaliteyi sınırlandırması olarak verilmektedir. Bu durumda bireysel farklılıklar, anlaşmazlıklar ve bölünmeler devletin üniter bir aktör olduğu görüşünü desteklememektedir. Psikoloji rasyonaliteyi sınırlandırdığında karar vericiler algıları, önceden var olan inançları, önyargıları ve süreci daha fazla çarpıtmaya neden olacak muazzam bilgi hacminin işlenmesini sınırlayan bilişsel etkilere tabi olurlar. Dış politikayı şekillendirmede rol oynayan psikolojik faktörlerin çeşitliliği arasında, bireysel algılar, insan bilişi, liderin kişiliği ve grup karar verme dinamikleri de mevcuttur. Bu durumda, dış politika karar vericileri, realizm ve rasyonel seçim teorisinin temel varsayımlarına uyan tamamen rasyonel bir şekilde hareket etmezler. Biliş, insanların çevrelerindeki dünyadan bilgi seçip işledikleri bir süreçtir ve karar verme sürecine önemli sorunlar getirir. Belirli bir dış politikayı önemli ölçüde etkileyebilecek olası bilgi hacmi ve bireyin bunu başarılı bir şekilde algılayamaması veya işleyememesi, iyi bilinen bir sorundur. Biliş, algının rolüyle birleştiğinde, rasyonel bir dış politika açıklamasına empoze ettiği etkili sınırlardan dolayı, bu kararları eksik (ve dolayısıyla yetersiz) bir sürecin ürünü dışında herhangi bir şey olarak tanımlamak oldukça güçtür (Jervis, 1968, 1976; Snyder et al., 1962; Janis & Mann, 1977; Renshon & Renshon, 2008; Alden & Aran, 2017; 20-29). Rasyonel aktör karar verme modeline meydan okuyan bu insan psikolojisi ve bilişsel sınırlamalar, gruplar için de geçerlidir. Bilgi tabanını genişletmek için devreye sokulan grup karar verme yapıları, alternatif analiz ve deneyim kaynakları sağlar. Başka bir deyişle, bireysel karar vermede ortaya çıkacak bazı kalıcı yanlış kanılar, bilişsel eksiklikler ve ortaya çıkacak yeni bir dizi problem ile mücadele etme amaçlanır.

Aynı derecede önemli olan bir başka gelişme ise Dış Politika Analizinin 'proto-konstrüktivist' olarak adlandırılan yeni bir akım ile tanışması olmuştur (Houghton, 2007: 24-45; Weldes, 1998: 236-7). Bu yeni akım, karar vericinin sübjektifliğini öne sürerken aynı zamanda dış politikanın, bireyler, toplumlar ve 'ötekinin' inşasını oluşturan karşılıklı bileşenlerin etkileşim süreçlerinin ürünü olduğunu ifade etmektedir.

4. BÜROKRATİK POLİTİKA YAKLAŞIMI

Devlete üniter bir aktör olarak bakan rasyonel aktör modelinden farklı olarak, bürokratik politika modeli, belirli bir devlet içindeki bir dizi bağımsız, birbirleriyle rekabet içinde olan kurum ve kuruluşlar tarafından eylemlerin gerçekleştirildiği varsayımına dayanarak kararları analiz eder. Bu farklı varlıkların her biri, karar verme sürecine kendi değerlerinin yanı sıra, kişisel, organizasyonel ve ulusal çıkarlar için neyin en iyi olduğuna dair görüşlerini getirirler. Burada tarafların her biri hedeflerini gerçekleştirmeye çalışır ki, bu durumda herhangi bir müşterek kararın alınması başarılı müzakerelere ve tüm taraflar arasında nihai bir uzlaşmaya varılmasına bağlıdır. Bu durumda ilgili aktörlerin göreceli gücü ve etki derecesi gibi bir dizi faktör, her bir tarafın karar verme sürecini ve hedeflerine nasıl ulaşacağını etkileyebilir (Allison, 1969: 690, 698-7012; Allison & Halperin, 1972:56; Welch, 1992: 112-122). Tarafların her birinin karşıt görüşleri ve bir dizi konuyla ilgili arzuladığı sonuçları olur ve belirledikleri hedeflere ulaşmada başarı, diğer tarafların belirli tavizler vermesini gerektirebilir. Böyle bir durumda genellikle bir taraf için diğerlerinden daha faydalı görülen kararlarla sonuçlanır. Karar vermeyi etkileyen ek faktörler, belirli hedeflerin önem derecelerini ve her bir tarafın temsil ettiği siyasi değerleri içerir. Bürokratik politika yaklaşımı,

devletlerin neden bazen rasyonel olmayan tavırlar takındıklarına dair mantıklı bir açıklama olarak sıklıkla lanse edilir. Ancak bu yaklaşımın, örneğin ABD yönetiminde olduğu gibi gücün kendisinde yoğunlaştığı yürütme organı gibi kuruluşları yeterince hesaba katmadığına dair eleştiriler bir hayli çoktur.

Bürokratik politika modeli, bireysel karar vericiye odaklanıp, detaylı ampirik bilgi üretilmesi üzerine odaklanmaktadır. Buna rağmen bazı Dış Politika Analizi bilim insanları, bu modelin, istisnai olarak, dar kapsamlı olduğu fikrini paylaşmaktadırlar. Bunun sebebi, devletlerin kendi içlerindeki bürokratik yapılanmaların kendilerinin ulusal çıkar bağlamında öncelikli ilgi, talep ve kaygılarını yansıtacak şekilde dış politika kararlarını kuşkusuz olarak etkilemeleri gösterilmektedir. Yürütme organı açık olarak dış politika karar verme sürecinin önemli bir bileşeni olsa da, alınacak herhangi bir kararın kurumsal bağlamda özellikle devlet için güvenlik ve dış politikaların yorumlanmasından ve uygulanmasından sorumlu kurumlar merciinde alındığının kabul edilmesi gerekmektedir. Belirli bir dış politika yetkisi ile görevlendirilmiş özel uzmanlık çalışma gruplarının desteklediği ihtisaslaşmış ve uzmanlaşmış bakanlıkların, dairelerin, kurumların ve ajansların rol ve katkılarının Dış Politika Analizi tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

Irving Janis'in gruplar tarafından dış politika oluşturmaya ilişkin araştırması, grupların kendilerinin '*groupthink*' (grupdüşünme) düşüncesinden muzdarip oldukları sonucuna varıyor. Yani bireyler bir grup içinde tartışılan bir konu üzerinde çalışırken fikir birliğini sürdürme ve uyumlu çalışma arzuları eğiliminde olma pahasına kendi bireysel (ve muhtemelen daha mantıklı) bakış açılarını teşvik etmek istemediklerini gözlemlemiştir. Janis'e göre belirli bir politika seçimine yönelik desteğin veya muhalefetin kaynağı, teklifin esasından ziyade grubun liderini tatmin etme arzusundan kaynaklanıyor olabilir. Aynı şekilde, grup tarafından benimsenen konuların, tartışılan konudan ziyade grup içindeki konumunu nasıl etkileyebileceğine ilişkin öz algılar da grup kararlarını etkiler. Bu uyum süreci aracılığıyla grup üyeleri tarafından davranış arama, belirli bir dış politika ikilemine yönelik nesnel olarak en iyi (veya 'en uygun') karar almak için bireyler belirli bir dış politika değişimini nasıl ele alacakları konusunda ortak bir grup pozisyonu oluşturmaya çalışırken esas meseleyi sulandırabilir ve hatta terk edebilirler. Belirli bir politika seçimine yönelik desteğin veya muhalefet etmenin kaynağı, konunun özünden ziyade grup liderini tatmin etme arzusundan kaynaklanıyor. Aynı şekilde, bireylerin grup tarafından kendilerini nasıl algılamaları ve benimsenen konuları kendi davranışlarının hangi tutamlarının buna neden olması gerektiği sonucunu gözlemleyerek tutum geliştirirler. Bu durumda tartışılan konudan ziyade bireylerin grup içindeki konumlarını nasıl etkileyebileceklerine ilişkin öz algıları grup kararlarını etkiliyor. (Janis, 1982; Janis & Man, 1977; Alden & Aran, 2017: 30-40.

Bazı bilim insanları, örgütsel teori ve sosyolojiden yararlanarak kurumsal motivasyonların ve prosedürlerin dış politika sürecini hangi yönde etkilediklerini anlamaya çalışmaktadırlar. Örneğin, Graham Allison, Morton Halperin ve diğerleri için dış politika çalışmaları, karar verme mekanizmasının analizi ile bu bürokrasiler ve bunların dış politika çıktılarını şekillendirmede belirleyici rol oynamalarına neden olan çeşitli faktörlerle işe başlamak gerektiğini vurgulamaktalar (Allison and Halperin, 1972: 44-79; Steiner, 1977: 389-422; Hilsman, 1996; Welch, 1992: 112-146; Alden & Aran, 2017:6-8; Alden & Aran, 2012: 6-9). Bu bilim insanları aynı zamanda liderler, bürokratik aktörler, örgüt kültürü ve bir ölçüde de devletin resmi kurumları dışındaki siyasi faktörler arasındaki etkileşimi vurgulamaktadır.

5. ÖRGÜTSEL SÜREÇ YAKLAŞIMI

Yukarıda belirtilen iki yaklaşımın aksine, örgütsel süreç modeli hükümeti, bir birey veya bir grup partizan varlıklardan ziyade, birlikte çalışan güçlü organizasyonların bir karışımı olarak görür. Bu model, dış politika kararlarının bürokrasinin esnek olamayan yapılar içinde vuku bulan eylemlerin yalnızca uygun olarak yetkilendirilmiş emir ve komuta zincirine bağlı, yerleşik süreçlere ve standart çalışma prosedürlerine uyularak alınabileceğini belirtiyor. Burada, hükümet liderleri bir krizi geniş kapsamlı ele almazlar. Bunun yerine konunun önemli daha küçük yönlerini komitelere, bölümlere ve hükümeti destekleyen diğer bürokratik birimlere havale ederler (Robin, 2003: 144-145;

Jensen, 1982: 199-231; Muller and Risse-Kappen in Skidmore and Hudson, 1993: 33-47; Ninic, 1992; Risse-Kappen, 1991: 491-517;

Ancak muhalifler bu modelin genellikle konunun özüne inmeyi sınırladığı ve alternatif perspektiflerin eksikliğinden dolayı bireylerin hareket etme kabiliyetini sınırladığı gerçeğinden yakınıyorlar. Örgütsel süreç modeli, bir kurumun genel esnekliğini de azaltabildiğini ifade etmektedirler. Bununla birlikte, bu modeli uygulamak, tahmin edilebilir, ölçülebilir sonuçlara sahip belirli koşullar için standart protokolün oluşturulmasıyla karar vermeyi kolaylaştırma potansiyeline sahip olduğunu vurgulayanlar da var. Diğer bir deyişle, örgütsel süreç modeli, bürokratik uygulamaların ölçülen gidişatını öngörür ve bir kriz anında kolayca uygulanabilecek protokoller oluşturmaya çalışır.

Bu modele göre, ulusal hükümet ne üniter bir aktördür ne de hükümetin farklı kuruluşlarından görevli bireysel politika yapıcılardan oluşan bir oluşumdur. Bunun yerine, oldukça otonom bürokrasilerin bir toplamıdır ya da Allison'ın "liderlerin tepesinde oturduğu gevşek bir müttefik örgütler kümesi" olarak tanımladığı şeydir (1971: 79-80). Hükümet, dış politika konularını örgütsel perspektifler aracılığıyla ele alır. Sonuç olarak bürokrasiler sorunları etkiler, bilgileri işler, seçenekleri tanımlar ve önceden oluşturulmuş sistem ve rutinleri takip eder. Bu örgütsel davranış, sırasıyla, seçici görevler, roller ve bilgiler elde tutan yapılar içindeki küçük baskı gurupları ve yetkilendirilmiş kurumların dağılımından kaynaklanan "dar görüşlü öncelikler ve algılar" tarafından şekillendirilir. Böylece dış politika, örgütsel çıktının, yani standart çalışma prosedürlerini izleyen farklı sorumluluklara ve menfaatlere sahip birden çok bürokratik davranışların bir ürünüdür (Allison 1971: 78-96). Ancak örgütsel süreç modeli bürokratik siyaset modeline benzer zengin bir entelektüel geçmişe sahip değildir.

Kurumlar arası politika modeli, ayrı ayrı tanımlanmış grupları veya varlıkları içerdiğinden ötürü örgütsel ve bürokratik süreç modellerine benzer. Bununla birlikte, kurumlar arası politika modeli, münferit hedef ve sonuçlara odaklanmak yerine, eylemleri ve onların sonuçlarını, farklı grupların ortak çabalarını ve kolektif hedeflere ulaşma yönündeki gelişmelerini değerlendirir. Cleveland Eyalet Üniversitesi'nde siyaset bilimi profesörü ve Asya Çalışmaları Direktörü olan ve modeli ilk kez tanıtan Qingshan Tan'a göre, devlet içindeki ve dışındaki bürokratik ve örgütsel varlıklar bütünüyle bağımsız olarak hareket etmezler, aksine birbirleriyle etkileşim içindedir ve birbirlerine nüfuz ederler (Tan, 1993: 143-60).

6. SİYASİ SÜREÇ YAKLAŞIMI

Dış politika analizinin siyasi süreç modeli Roger Hilsman tarafından *The Politics of Policymaking in Defense and Foreign Affairs* adlı kitabıyla geliştirdiği bir modeldir. Hilsman'a göre, dış politika karar alma sürecine dâhil olan çok sayıda aktör vardır, bunlar çoğunlukla Başkanlık ve Kongre ofisinde yoğunlaşmalarına rağmen, aynı zamanda hükümetin her kademesinde de yoğunlaşmış durumdadır. Bürokratik siyaset modeline benzer şekilde, siyasal süreç modeli de pazarlığı ve kendi hedeflerine ulaşmak isteyen çeşitli güç merkezlerinin varlığını vurgular. Bu hedefler çeşitli güç merkezleriyle çatışabilir ya da konsensüs içinde olabilir. Bununla birlikte, bu model, bir bütün olarak örgütler ve gruplardan ziyade, bireysel katılımcılara ve onların kişisel hedeflerine ve onların uluslararası politika hakkındaki zihniyetlerine daha fazla odaklandığı için bürokratik siyaset modelinden farklıdır. Hilsman'a göre, her bir siyasi aktörün bireysel ideolojisi, karar vermeyi belirlemede ve açıklamada en önemli faktörlerden biridir (Hilsman, ed.,1992). Bununla birlikte, bu modeli eleştirenler, dış politika analizi alanına önemli bir katkı yapamayacak kadar bürokratik siyasete benzediğini söylemektedir.

Davranışlarının tek odak noktası olan bireysel karar verici yaklaşımından daha geniş ve kapsamlı olan bürokratik politika savunucularının Dış Politika Analizi yaklaşımı, dış politika üzerinde etkisi olan ve resmi karar verme mekanizmaları ile doğrudan ilgili aktörlerin ötesine geçen kaynakların etkinliklerini sorgulama sürecini başlatmışlardır. Bu arayış, kamuoyunu etkileyen, çıkar gurupları gibi toplumsal faktörlerin rolünü ele almanın yolunu açmıştır. Bu çalışmaların tümü, nihai

olarak, Uluslararası İlişkilerde devletin öneminin radikal bir şekilde yeniden düşünülmesine katkıda bulunmuştur.

7. İÇYAPILAR YAKLAŞIMI

Bireysel karar vericiye ve devlet bürokrasisine odaklanmadan öteye giden Dış Politika Analizi bilim insanları, dış politikanın ulusal ve toplumsal kaynaklarına daha çok ilgi göstermeye başlamıştır. İç yapısalcılık yaklaşımı diye tasvir edilen bu çalışma Dış Politika Analizi alanına çok zengin bir literatür üretmiştir. Bu yaklaşımın bir kolu ülkelerin fiziksel karakteristikleri olan büyüklüğü, konumu, tarımsal ve endüstriyel potansiyeli ve demografik yapısı gibi faktörlerin dış politika üzerindeki etkileri ile ilgilenirken, diğer bir kolu ise iç yapıya dair daha sofistike bir kavram geliştirmiştir. Örneğin, Thomas Rise-Kappen ve Haral Muller'in çalışmaları, devlet ve toplum arasında bağ kuran ve toplumsal talepleri siyasi sisteme aktaran politik kurumsal ve örgütsel düzenlemelerin doğasıyla ilgilenmiştir (Muller and Kappen in Skidmore and Hudson, 1993: 33-47; Hill in Ebata ed, 2000: 159-65).

Dış Politika Analizi içinde iç faktörlerin devletin dış politikası üzerindeki etkisini inceleyen üç temel çalışma olmasına rağmen, Dış Politika Analizindeki bu farklı yaklaşımların hepsinin ortak yönü, kaynakları kendi iç dinamiklerinden geliyor olsa bile, dış politikanın devletin çeşitli mekanizmaları tarafından üretildiği ve meşrulaştırıldığı bir şey olduğu inancıdır. Bu anlamda her biri devlet-toplum ilişkilerinin farklı yönlerini dikkate almaktadır.

Anayasal yapılar ve politik rejimler yaklaşımı, dış politikayı etkileyen esas kaynağı fiili yapısal formda, yani devletin kurumları ve rejimleri içerisinde olduğunu görmektedir. Sosyal Sınıf ve Ekonomik Sistemler, dış politika yapımını devlet içindeki ekonomik sistemin doğasıyla ve aynı zamanda, geleneksel olarak neyin ulusal çıkar olarak algılandığı eğilimiyle hareket eden az bir elitin çıkarları doğrultusunda yönlendirildiğini ön görmektedir. Devlet-altı toplumsal aktörler ve çıkar guruplarını inceleme konusu yapan çoğulculuk yaklaşımı ise, dış politikayı, rekabetçi ve çoğulcu bir ortamda çıkar çevreleri politikaları ile devlet karar vericileri ve kurumsal yapılar arasındaki etkileşimin bir ürünü olarak görmektedir (Singer, 1961: 77-92; Hill, 2003: 193; Morse, 1970: 371-92; Jones, 1979: 88-104; Ninic, 1992; Hill, 2003: 235-40; Kappen, 1995: 649-64; Russet, 1993; Alden & Aran, 2017: 8-9; 64-82).

Çoğulculuk yaklaşımı, iç faktörlerin dış politika üzerindeki rolünü ve etkisini değerlendirmek için belki de en yaygın kabul gören yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Çoğulculuk yaklaşımı, ulusal sınırlar içerisinde sayısız devlet-altı ve devlet-dışı aktörleri, bunların devlet kurumlarını ve karar alma süreçlerini etkileme çabalarını kapsamı içerisine almaktadır. Bu tasvir ile devletin, klasik Weberian yaklaşımında olduğu gibi, otonom bir yapıya sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, aynı zamanda, devlet-toplum ilişkilerinin daha açık bir şekilde atomize edilmiş (küçük parçalara ayrılmış) olduğunu ve birbirleriyle rekabette olduklarını da ima etmektedir. Bunun sebebi ise dış politika konularının farklı toplumsal grupların maddi çıkarlarını farklı şekilde etkiliyor olmasıdır. Bu yüzden de bu gruplar, siyasi karar verme süreçlerini etkilemek için harekete geçmektedirler ve bu yönde birbirleriyle rekabet içindeler. Bu bakış açısına göre, ulusal kaygıların uluslararası kaygılara baskın gelmesinin genel önemi; toplumsal çıkar gruplarının çeşitliliği ve aralarında kesişen ayrılıkların doğal bir işlevsel sonucudur. Çoğulcu yaklaşım öncelikle seçim demokrasileri ve başlıca çıkar grupları olan kamuoyu, medya ve liderlik gibi karar vericilerin dış politika seçeneklerini şekillendiren devlet-altı ve devlet-dışı aktörlerin rolleri üzerine odaklanmaktadır. Dış politika karar verme sürecini çerçeveleme ve yorumlamaya yönelik bu çoğulcu yaklaşımlar, ulusal bağlamda bu karmaşık sürece kuşkusuz önemli katkılar sağlamıştır, ancak siyasi partilerin bu süreçte oynadığı rolü kısmen ihmal etmiştir.

İç çevre, dış politikada çok önemli ve kısıtlayıcı rol oynayıp, milli dış politikada nelerin mümkün olabileceğine dair sınırlamalar getirmektedir. Bununla birlikte, çağdaş dış politika sadece iç siyasetin dışsallaştırılmasına odaklanmamaktadır. Çağdaş dış politika, aynı zamanda, devletin iç

ve dış sınırları arasında meydana gelen karmaşık bir mübadelenin parçası olduğunu kesin olarak kabul etmektedir.

8. ÇOĞULCULUK YAKLAŞIMI

Yukarıda belirttiğimiz yaklaşımlar dış politika analizinin uluslararası sistemin yapısında, devletler içindeki karar alma süreçlerini ve dış politikalarının toplumsal kaynaklarını açıklamaya çalışsa da, dış politika analizinin bir diğer yaklaşımı olan çoğulcu yaklaşımın da dış politika analizi üzerinde etkili olduğu belirtilmelidir. Çoğulcular, devletlerin uluslararası politikada tek önemli aktörler olduğunu kabul etmemektedirler. Bu görüşe göre, en azından 1970'lerden itibaren çeşitli devlet, devlet-altı ve devlet-dışı aktörler arasında artarak oluşan bağların, devletlerin dış politika çalışmalarındaki geleneksel önceliklerinin kırıldığı savunmaktadırlar (Alden and Aran, 2017: 107-144; Alden and Aran, 2012: 7-15; Hill, 2003: 193). Gerçekten de, küreselleşen dünyanın temel özellikleri arasında, çok uluslu kuruluşların mali kaynaklarına dayalı olarak fiilen devletlerin politikalarını etkiledikleri ya da sivil toplum örgütlerinin oylarını kendi doğrultularında kullandıkları birer vakıdır. Bu yollarla iktidarların politikalarını etkileme yeteneklerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle çoğulcular için, dış politika sonuçlarını anlamak, devlete bağlı olmayan yerel ve ulus-ötesi kaynaklardan elde edilen verilerin analizinde yatmaktadır.

Çoğulcu yaklaşım, ulus-ötesi çevreyi yapılandırılmamış, karmaşık bir aktör ortamı olarak tasvir etmektedir. Bu çevre, yapılandırılmamış bir ortamdır. Çoğulcular, kendiliğinden oluşan ortamın bilinçli olarak oluşturulan ortamdan ayırt etmenin oldukça zor olduğunu ifade etmektedir.¹ Aynı zamanda bu çevre, çoğulcu görüşe göre devlet ve devlet-dışı aktörlerin ya birlikte hareket ettikleri ya da birbirleriyle rekabette oldukları karmaşık bir ortamı nitelemektedir. Bu karşılıklı bağımlı karmaşık çevre, dış politika yapımındaki devlet eyleminin kapsamını, hükümet de dâhil olmak üzere ulusal sınırlar içindeki ve dışındaki güçlerin çeşitliliğinin yönetilmesini etkin bir biçimde azaltmaktadır (Putman, 1988: 427-460; Lieda, 1993: 403-426; Caporaso, 1997: 563-591; Hagan, in Neck, Hey and Haney, 1995: 117). Robert Putman'ın 'iki seviyeli oyun' kavramı, dış politika karar vericilerine karmaşık karşılıklı bağımlılığın dayattığı zorlukları anlamaya çalışıyor. Rasyonalist gelenek içinde yazan Putman, karar alma sürecinin, hem çıkarlar ve kurallar kümesinin yönettiği ulusal bir arenayı hem de farklı çıkarlar ve kuralların egemen olduğu uluslararası bir arenayı içerdiğini öne sürüyor. Ona göre sık sık çatışma içinde olan bu iki alanın mantığını ve taleplerini dengelemek, çoğulcularca görüldüğü üzere, dış politika yapmanın temel ikilemini oluşturuyor.

9. SONUÇ

Geleneksel Uluslararası İlişkiler disiplini çevrelerinde uluslararası olayların basit bir şekilde işlenmesinden rahatsız olan Richard Snyder gibi bazı bilim insanları, bu sistemsel oryantasyonun ötesine geçip dış politikada karar verme sürecinin “kara kutusunu” açmak için alışılmış geleneksel açıklamaların ötesine gidilmesi gerektiğini önermişlerdir. Buna rağmen, geleneksel realistler, dış politika analizinin realizmin disiplinindeki hegemonyasını devam ettirerek dış politika analizi disiplinini bir süre domine etmeye devam etmişlerdir. Snyder (1962), Rosenau (1966; 1984), ve

¹ Çoğulcuların dış çevre aktörleri hakkındaki literatürleri çok uluslu kuruluşlar üzerinde yoğunlaşmış ve iki aşamada gelişmiş. Bunların birinci aşamasındaki tartışmaları arasından öne çıkanlardan bazıları: Edward L. Morse, 'Modernization and the transformation of foreign policies: Modernization, interdependence and externalization', *World Politics*, 1970, vol. 22, no. 3, ss. 371-92; Joseph S. Nye & Robert O. Keohane, (der.), *Transnational Relations and World Politics*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1970; Samuel P. Huntington, 'Transnational Organizations in World Politics', *World Politics*, 1973, vol. 25, no. 3, ss.333-368; Richard W. Mansbach, Yale, H. Ferguson & Donald E. Lampert, *The Web of World Politics: Non-State Actors in Global System*, London: Prentice Hall, 1976. Birinci aşamadan ikinci aşamaya geçişi en iyi gösteren çalışmalar için de bkz. Thomas Risse-Kappen (der.), *Bringing Transnational Relations Back in: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions*, Cambridge: Cambridge University Press, 1995; Daphner Josselin & William Wallaca (der.), *Non-State Actors in World Politics*, London: Palgrave, 2001, ss.12-13; Christopher Hill, *The Changing Politics of Foreign Policy*, 2003.

diğerleri, öncelikle devletlerarasındaki etkileşimleri değerlendirmek için daha gelişmiş bir metodolojik yaklaşım bulmak istemişlerdir. Ancak bu bilim insanları, Dış Politika Analizi alanını oluştururlarken, Uluslararası İlişkilerdeki devlet merkezilikliği gibi realizmin ana ilkelerini kabul etmişlerdir. Sadece, realistlerin o güne kadarki olayları analiz etme ve betimleme şekillerinin ötesine gidemediklerinden şikâyetle, dış politikayı daha iyi analiz etmek için yeni bir metodolojik çalışma çağrısında bulunmuşlardır. Bu bilim insanlarının yeni bir çalışma çağrısı, dış politika ile Uluslararası İlişkiler disiplini arasındaki ilişki hakkında bilgi ve anlayışın gelişmesine katkıda bulunacak bir dizi soruşturma zincirini de harekete geçirmiştir.

Yukarıda Dış Politika Analizi alanının gelişim süreci üzerine yaptığımız bu kısa genel açıklama, dış politika yapımında devlet, devlet-altı ve devlet dışı aktörlerin davranış ve önemini anlamının birçok farklı yolunun olduğunu göstermektedir. Bu yaklaşımlar arasında fikir birliği olmamasına rağmen, her birinin devletlerin ve nihayetinde uluslararası sistemin nasıl çalıştığına dair daha kapsamlı bir tabloya katkıda bulunmaktadır. Uluslararası İlişkiler, yapısal kısıtlamaların uluslararası sistem üzerindeki rolünü ve etkisini önemle belirtirken Dış Politika Analizi, yapının ve ulus-altı aktörlerin uluslararası sistemi etkileme ve hatta değiştirme hususundaki doğasında var olan olasılıklara odaklanmaktadır. Klasik Dış Politika Analizinin bu özellikleri onlarca yıl dış politika analistlerini meşgul etmiştir.

Öncelikle, mevcut literatürün ve ayrıntılı vaka çalışmalarının detaylandırılması yoluyla düzenli bir bilgi birikimi için bir temel sağlamak, aynı zamanda, Klasik Dış Politika Analizinde alanın gelişimini engelleyen unsurların ve ihmal edilen alanların olduğunu ifade etmek mümkündür. Bunlardan bazılarını Dış Politika Analizinde devlet teorisinin bulunmaması, küreselleşmenin getirdiği sistemik değişikliklerin anlamlı bir şekilde dâhil edilmemesi ve dış politikada değişimi hesaba katmamak şeklinde nitelendirmek mümkündür. Dış Politika Analizi bilim insanlarının son yirmi yılda Uluslararası İlişkilerde gelişen kritik entelektüel gelişmeleri yeterince takip edemedikleri ve uluslararası sistemde meydana gelen değişimleri takip etmede başarılı bir performans gösteremediklerini söylemek mümkündür (Aldan & Aran, 2017: 11-13; Aldan & Aran, 2012: 9-13). Bu, dış politika analizinin küreselleşme tartışmalarının dışında kalmasına güçlü bir şekilde yansımıştır.

Dış Politika Analizi, insan unsuru (*human agency*) ve ulus-altı (*sub-national*) aktörler gibi öğelerin önemini vurgulayarak, dış politikayı oluşturma ve onun uygulanmasına ilişkin anlayışımızı önemli ölçüde geliştirmiştir. Ancak bu analitik başarı kavramsal bir bedelle olmuştur. Realist kuramın kara kutusunu (*the black box*) açmaya odaklanan Dış Politika Analizi kendisine özgün bir devlet kavramını geliştiremedi (Aldan & Aran, 2017: 11-13; 87-102; Hill, 2003: 87). Dış Politika Analizinde, devlete dış politika yapımından sorumlu çeşitli aktörlerin ötesinde bir anlam yüklenmemiştir. Örneğin, “birinci kuşak” çalışmalar bireye odaklanmış ve devleti fiili olarak karar vericilerle eşleştirmişler. Bu durumda devlet, dış politika yapımının bireysel (insan) parçalarından öte bir varlık olarak görülmemiştir. Bürokratik siyaset yaklaşımında ise devlet, iç çekişmelerle meşgul, birbirleriyle rekabet halinde olan çeşitli kurumların çıkar çatışmalarına girdikleri bir arenadan biraz daha fazlasıdır. Bu durumda devlet, nihayetinde bürokratik birimlerin toplamından öte bir birim değildir. Bu açıdan bakıldığında, dış politika ya tesadüfen belirlenir ya da farklı zamanlarda farklı bürokratik unsurlar tarafından tahmin edilemeyecek bir şekilde belirlenir. İyçayı yaklaşımı aslında devleti kavramsallaştırmada daha uygun bir yaklaşım olarak görülmesine rağmen devletin ne olduğuna dair bir kavramsal açıklama sağlamıyor. İyçayı yaklaşımında devlet hükümetle eşleştiriliyor. Sonuç olarak, bu yaklaşımda devlet, belirli bir yönetimin sosyal ve siyasi değerlerinin dış politikasında tezahür ettiği bir aktör değil, bir arena olarak ele alınıyor. Çoğulcu yaklaşım ve Putman'ın iki seviyeli oyun konseptinde ise, devletin temel rolü, içerde ve dışarda cereyan eden baskılar arasında arabuluculuk yapmaktır. Böylece devlet, eş zamanlı olarak hem iç hem dış alanda durmaktadır. Bu durumda devlete, içerde ve ulus-ötesi eksen boyunca vuku bulan olaylardan kaynaklanan iç ve dış güçlerin uyguladığı baskıların toplamının ötesinde bir anlam yüklenmemiştir.

Son olarak, devleti yeteri kadar teorize etme ve küreselleşmenin güçlerini hesaba katmadaki başarısızlıklarının yanı sıra, *dış politikada değişim*, klasik Dış Politika Analizi bilim insanları

tarafından özellikle göz ardı edilmiştir. 1989'da Soğuk Savaş'ın sonunu getiren ani olaylar dizisini açıklayamayan Uluslararası İlişkiler disiplinine benzer şekilde, Dış Politika Analizi bir devletin dış politikasında önemli değişikliklere yol açan kaynaklar ve koşullar hakkında çok az şey söylüyor. Siyasi partilerin dış politika üzerindeki etkilerinin Klasik Dış Politika Analizi bilim insanları tarafından özellikle göz ardı edildiği belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alden, Chris and Aran, Amnon. (2012). 'Foreign Policy Analysis: New Approaches, London: Routledge.
- Alden, Chris and Aran, Amnon. (2017). 'Foreign Policy Analysis: New Approaches, Second edition, London: Routledge.
- Allison, Graham T. & Halperin, Morton H. (1971). *The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile*, Little, Brown and Company.
- Allison, Graham T. & Halperin, Morton H. (1972). 'Bureaucratic politics: A Paradigm and some Policy Implications', *World Politics*, vol. 24, ss.40-79.
- Aydın, Mustafa. (2004). "Uluslararası İlişkilerin 'Gerçekçi' Teorisi: Kökeni, Kapsamı ve Kritiği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 1, No. 1, ss. 38-45.
- Bendor, Jonathan. (2012). *Bounded Rationality and Politics*, London: University of California Press.
- Boulding, Kenneth. (1956). *The Image: Knowledge in Life and Society*, Ann Arbor, MI: Arbor Paperbacks.
- Caporaso, James A. (1997). 'Across the great divide: Integrating comparative and international politics', *International Study Quarterly*, vol. 41, no. 4, ss.563-591;
- Carlsnaes, Walter. (1992). 'The Agency-Structure Problem in Foreign Policy Analysis', *International Studies Quarterly*, vol. 36, no. 3, ss.245-70.
- Clarke, M. & White, B. (eds.), (1990). *Understanding Foreign Policy: The Foreign Policy Systems Approach*, Edward Elgar Publishing Limited.
- Ereker, Fulya. (2013). "Dış Politikayı Analiz Etmek: Dış Politika Analizinde Yapan-Yapı Sorunu", *Uluslararası İlişkiler*, cilt 9, sayı 36, s. 45-49.
- Evans, Peter B., Jacobson, Harold K. & Putman, Robert D. (eds.), (1993). *Double-Edged Diplomacy*, Berkeley: University of California Press.
- Farell, Robert B. (ed.) (1966). *Approaches in Comparative and International Politics*, Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Goldstein, J. S. ve Pevehouse, J C. (2014). *International Relations* (10th Edition). New York: Pearson.
- Groom, A.J.R. and Lights, Margot. (eds.), (1994). *Contemporary International Relations: A Guide to Theory*, London: Pinter.
- Güleç, Cansu. (2018). "Dış Politika Analizinde Karar Verme Süreci ve Karar Verme Modelleri", *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 79-102.
- Hagan, Joe. 'Domestic political explanations in the analysis of foreign policy', in Laura Neck, Jeanne Hey & Patrick Haney (eds.), (1995). *Foreign Policy Analysis: Continuity and Change in Its Second Generation*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Hill, Christopher. 'What is left of the domestic?' in Michi Ebata, (ed.), (2000). *Confronting the Political in International Relations*, London: Macmillan.
- Hill, Christopher. (2003). *The Changing Politics of Foreign Policy*, Basingstoke: Palgrave.
- Hilsman, Roger. (1996). *The Cuban Missile Crisis: The Struggle Over Policy*, Praeger Publishers.
- Hilsman, Roger, Gaughran, Laura & Weitsman, Patricia. (1992). *The Politics of Policy Making in Defense and Foreign Affairs; Conceptual Models and Bureaucratic Politics* (3rd edition), Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Houghton, David. (2007). 'Reinvigorating the Study of Foreign Policy Decision Making: Towards a Constructivist Approach', *Foreign Policy Analysis*, vol. 3, no. 1, ss.24-45;
- Huntington, Samuel P. (1973). 'Transnational Organizations in World Politics', *World Politics*, vol. 25, no. 3, ss.333-368;

- Janis, Irving. (1982). *Groupthink: Psychological Studies of Policy Decisions and Fiascos*, Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Janis, Irving & Mann, Leon. (1977). *Decision Making*, New York: Free Press.
- Jensen, Lloyd. (1982). *Explaining Foreign Policy*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Jervis, Robert. (1968). 'Hypotheses on Misperception', *World Politics*, vol. 20, no. 3, ss.454-79;
- Jervis, Robert. (1976). *Perception and Misperception in International Politics*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jones, Roy E. (1979). *Principles of Foreign Policy-The Civil State in Its World Setting*, Oxford: Martin Robertson.
- Josselin, Daphner, & Wallace, William (eds.), (2001). *Non-State Actors in World Politics*, London: Palgrave.
- Lieda, Keisuke. (1993). 'When and how do domestic constraints matter? Two-level games with uncertainty', *Journal of Conflict Resolution*, vol. 37, no. 2, ss.403-426;
- Mansbach, Richard W., Ferguson, Yale, H. & Lampert, Donald E. (1976). *The Web of World Politics: Non-State Actors in Global System*, London: Prentice Hall.
- Morgenthau, Hans Joachim. (1948). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, University of Michigan: Knopf.
- Morse, Edward L. (1970). 'Modernization and the transformation of foreign policies: Modernization, interdependence and externalization', *World Politics*, vol. 22, no. 3, ss.371-92;
- Muller, Haral, & Risse-Kappen, Thomas. 'From the outside in and from the inside out', in David Skidmore & Valerie M. Hudson (eds.) (1993). *The Limits of State Autonomy*, Boulder, CO: Westview Press.
- Neack, Laura, Hey, Leanne & Haney, Patrick (eds.), (1995). *Foreign Policy Analysis: Continuity and Change in Its Second Generation*, Englewood Cliffs, HJ: Prentice Hall.
- Ninic, Moroslav. (1992). *Democracy and Foreign Policy: The Fallacy of Political Realism*, New York: Columbia University Press.
- Nye, Joseph S. & Keohane, Robert O. (eds.), (1970). *Transnational Relations and World Politics*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Putman, Robert. (1988). 'Diplomacy and domestic politics: The Logic of two-level games', *International Organization*, vol. 42, no. 3.
- Renshon, Jonathan and Renshon, Stanley. (2008), "Theory and Practice of Foreign Policy Decision Making", *Political Psychology*, vol. 29, no. 4, pp. 509-36.
- Risse-Kappen, Thomas. (eds.), (1995). *Bringing Transnational Relations Back in: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Risse-Kappen, Thomas. (1995). 'Democratic Peace- warlike Democracies?' A Social Constructivist Interpretation of the Liberal Argument', *European Journal of International Relations*, vol.1, no. 4, ss.491-517.
- Robin, Jack. (2003). *Encyclopaedia of Public Administration and Public Policy*, Vo.I, New York: Marcel Decker Inc.
- Rosenau, James. (1984). 'A pre-theory Revisited: World politics in an Era of Cascading Interdependence', *International Studies Quarterly*, vol. 28, no. 3, 245-305;
- Rummel, Randolph J. (1995). 'Democracies are Less Warlike than Other Regimes', *European Journal of International Relations*, vol. 1, no. 4, ss. 649-64;
- Russett, Bruce M. (1993). *Grasping the Democratic Peace: Principles for a Post-Cold War World*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Singer, J. David. (1961). 'The Level-of Analysis Problem in International Relations', *World Politics*, vol. 14, no.1, ss.77-92.
- Skidmore, David, and Hudson, Valerie M. (eds.) (1993). *The Limits of State Autonomy*, Boulder, CO: Westview Press.
- Snyder, Richard, Henry W. Bruck and Burton Sapin. (eds.) (1962). *Foreign Policy Decision Making: An Approach to International Politics*, New York: Free Press/Macmillan.
- Sprout, Harold, Sprout, Margaret. (1956). *Man-Milieu Relationship Hypotheses in the Context of International Politics*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Steiner, Miriam. (1977). 'The Elusive Essence of Decision: A Critical Comparison of Allison's and Snyder's Decision-making Approaches', *International Studies Quarterly*, vol. 21, no.2, ss.389-422.

- Tan, Qingshan. (1993). "Explaining US-China Policy in the 1990s: Who is in Control?", *Asian Affairs: An American Review*, vol. 20 no. 3, pp. 143-169
- Tayfur, Fatih M. (1994). "Main Approaches to the Study of Foreign Policy: A Review", *METU Studies in Development*, cilt 21, sayi.1, ss.113-118,
- Walker, Stephen G. (eds), (2011). *Rethinking Foreign Policy Analysis*, New York, Routledge.
- Welch, D. A. (1992). "The Organisational Process and Bureaucratic Politics Paradigms: Retrospect and Prospect", *International Security*, the MIT Press, Vol. 17, N0.2, pp.112-146
- Weldes, Jutta. (1998). 'Bureaucratic Politics: A Critical Constructivist Assessment', *Mershon International Studies Review*, vol. 42, no. 2, ss.236-7

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study it is aimed to attentively examine the emergence of Foreign Policy Analysis Approaches. Touch upon the fundamental studies of foreign policy analysts in the 1950s and 1960s and other arguments that have been put forward against the realist views and the unquestionable superiority of realism in the discipline of international relations. Within these perspectives this study attempted to answer the following two main questions:

- 1) What kind of approaches have emerged in the development process of the Foreign Policy Analysis that has come to date?
- 2) What are the main contributions of these various approaches to FPA in particular and to the discipline of International Relations in general?

Thus, the other purpose of this paper is aimed at contributing towards the current studies in the Foreign Policy Analysis field in Turkey.

Methodology

In this study books and articles of several influential scholars of International Relations and Foreign Policy Analysis disciplines were studied to determine the idealist and realist point of views that have influenced and dominated the field of Foreign Policy Analysis for decades. By examining the works of scholars like Graham Allison, Morton Halperin, Chris Alden & Ammon Aran, Richard Snyder, Snyder, Rosenau, Hans Joachim Morgenthau, Laura Neack, Jeanne Hey & Patrick Haney, David A. Welch, Jutta Weldes, Christopher Hill, David Houghton, Robert Putman, Fatih, M. Tayfur, Fulya, Ereker, and Mustafa Aydın, this study has provided an analysis of the Foreign Policy Analysis approaches namely *behaviorism and rationality*, *bureaucratic politics*, *domestic structures* and *pluralism* which essentially question the traditional realist foreign policy explanations of the Foreign Policy Analysis discipline. To examine the emergence of the Foreign Policy Analysis approaches, this paper also touched upon the fundamental studies of foreign policy analysts in the 1950s and 1960s and other arguments that have been put forward against the realist views and the unquestionable superiority of realism in the discipline of international relations for decades.

Findings

There are seven main approaches in foreign policy analysis. Three of these are; the rational actor model, the bureaucratic politics model and the organisational process model. These were developed by foreign policy analyst and scholar Graham Allison and summarised them in his book, *The Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. In addition, two other approaches outlined in this book are; inter-institutional politics model and political process model. The two other approaches are *idealism* and *realism*. To effectively analyse foreign policy as a whole and know that each of these approaches has relative strengths and weaknesses, an international relations researcher must appreciate that each approach has the potential to overcome the shortcomings of others.

This study has, tried to explain the key concept(s) in traditional realist thought by pointing out the reasons as why Foreign Policy Analysis field, in line with the realist paradigm, initially considered the state as a unitary and rational actor and considered it unnecessary to analyse the role of separate components of state structures in order to analyse the state's foreign policy. The brief overview of the development process of the field of Foreign Policy Analysis above shows that there are many diverse ways of understanding the behavior and importance of state, sub-state and non-state actors in foreign policy making. Although there is no scholarly consensus among these approaches, each undoubtedly contributes to a more comprehensive picture of how modern states and ultimately the international system work. All these provide a basis for a steady accumulation of knowledge through the elaboration of available substantial literature and detailed case studies, at the same time, it is possible to state that in Classical Foreign Policy Analysis discipline there are

neglected areas and factors preventing the development of the field. Some of these neglected areas and factors can be characterized as the absence of state theory, no meaningful inclusion of the systemic changes brought about by globalisation and not taking into account the change in foreign policy. It is possible to say that Foreign Policy Analysis scholars have not been able to adequately follow the critical intellectual developments in International Relations in the last two decades and have failed to show a successful performance in keeping up with changes occurring in the international system. This is strongly reflected from the exclusion of foreign policy analysis in globalisation debates.

Foreign Policy Analysis has significantly improved our understanding of foreign policy formulation and its implementation by emphasising the importance of such elements as human agency and sub-national actors. However, this analytical success has come at a conceptual cost. In focusing on the opening of the realist *black box*, Foreign Policy Analysis could not develop its own unique concept of the state. In Foreign Policy Analysis, the state is not given a meaning beyond various actors responsible for foreign policy making. For instance, “first generation” studies focused on the individual and actually matched the state with decision makers. In this case, the state is reduced to nothing more than the sum of individual (human) parts responsible for foreign policy making. In the bureaucratic politics approach, the state seems to be little more than an arena where various institutions and organisations engage in competition with each other. In this case, the state is ultimately nothing more than the sum of its bureaucratic units. Although the domestic structure approach is actually seen as a more useful approach to conceptualise the state, but it does not provide a conceptual explanation of what the state is. In the domestic structure approach, the state is matched with the government. As a result, in this approach, the state is not treated as an actor, but an arena, in which the social and political values of a particular government are manifested in its foreign policy. In pluralist approaches and Putman's two-level game, the main role of the state is to mediate between the pressures taking place at domestic and external spheres. Thus, the state is rooted instantaneously in the domestic and the external spheres. In this case, no meaning is attributed to the state beyond the sum of the pressures exerted by domestic and external forces arising from the activities taking place across the domestic-transnational axis.

Conclusion and Discussion

The Foreign Policy Analysis field focuses on the foreign policy processes instead of foreign policy outcomes. Two similar developments have essentially influenced the emergence of the field of Foreign Policy Analysis. The first of these was basically the dissatisfaction arising from the hegemony of realism in the discipline, its state-centered interpretations of the state's bilateral relations either with other states or all its interactions through multilateral institutions such as the United Nations. The second one, was the general dissatisfaction arising from the inability of realism producing credible arguments about foreign policy outcomes. Thereby, it can be said that the field of Foreign Policy Analysis essentially emerged as a reaction to these dissatisfactions. As it is the case for almost all the essential approaches of the International Relations discipline, foreign policy also indicates an interdisciplinary study of the subject. Finally, it should be noted that apart from the failure to adequately theorise the state and take into account the forces of globalisation, *foreign policy change* has been especially ignored by the classical Foreign Policy Analysis scholars. Similar to International Relations discipline, which failed to explain the rapid sequence of events that precipitated the collapse of the Cold War in 1989, Foreign Policy Analysis says little about the sources and conditions that led to significant shifts in a state's foreign policy. In addition, the influence of political parties on foreign policy is particularly ignored by the scholars of Classical Foreign Policy Analysis.